

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

2. Soluuntur aliquæ obiectiones contra præcedentem doctrinam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

materiam benedictionis) fieri accipientibus in sobrietatem, & remissionem, &c. Solum videtur ob stare illa verba, *Permutans Spiritu sancto tuo*; quibus videtur peti conuersio nondum facta. Sed alius est illorum verborum sensus, quem non satis expressit Latinus interpres: neque enim pro principio Græco *μεταλλάττω*, qui est aoristus secundus indifferens, & significat magis proprie tempus præteritum, debuit vertere, *Permutans*; sed debuit dicere, *quæ permutasti Spiritu sancto tuo*; aut *permutata Spiritu sancto tuo*. Habent enim Græca participia eam vim significandi tempus præteritum; quod quia participia Latina non habent in voce actiua, ideo Interpreter supposuit illud *Permutans*; quod diuersum sensum reddere videtur.

16. Constat autem hic sensus, primo tum ex aliis Liturgiis, quas imitatur ista, & in quibus sensus iste magis sensum clarius habetur, ut vidimus: tum ex eodem Chrysostomo, qui in aliis locis aperte docet, conuersionem fieri per verba Christi, quæ proferuntur: *Hoc est corpus; hic est sanguis*, &c. Sic docet in Homil. de produtione Iudæ paulo ante finem, tom. 3. *Non enim homo est* (inquit) *qui proposita de consecratione mensa Domini corpus Christi facit, & sanguinem, sed ille, qui crucifixum pro nobis est Christus, Sacerdos ore verba proferunt, & Dei virtute consecrantur, & gratia.*

Chrysost.

Hoc est, ait, corpus meum: hoc verbo proposita consecrantur. Item Homil. 2. in Epist. 2. ad Timoth. sic ait: *Volo quiddam adicere plane mirabile: & nolite mirari, neque turbemini. Quid vero istud est? Sacra ipsa oblatio, siue illam quilibet Sacerdos, siue illam Paulus, siue Petrus offerat, eadem est, quam dedit Christus discipulis, quamque Sacerdotes modo quoque efficiunt. Nihil habet ista, quam illa minus. Cur id? quia non bene sanctificant homines, sed Christus, qui illam ante sacrauerat. Quemadmodum enim verba, quæ loquutus est Christus, eadem sunt, quæ Sacerdotes nunc quoque pronuntiant: ita & oblatio eadem est. Quæ verba adeo clare ostendunt Chrysostomi sensum, ut Hieremias Patriarcha Constantinopolitanus adducens illa contra octauum caput Confessionis Augustanæ, & aduertens, iis verbis conuinci etiam suum errorem de conuersione per subsequentes preces faciendæ, ex industria omiserit verba illa: *Quemadmodum verba, quæ loquutus est Christus, eadem sunt, relatis antecedentibus, & subsequentibus verbis; ut obseruauit Petr. Arcadius lib. 3. de concordia Ecclesiæ Occidentalis, & Orientalis, cap. 23.**

Petr. Arcad.

17. Confirmatur idem sensus secundo ex verbis illis, *Qui autem in calice est isto, pretiosum sanguinem Christi* quæ sane verba potius indicant, iam ibi esse sanguinem, & de illo peti, non vt sit sanguis, sed vt fiat ad salutem, &c. scio, alios aliter vertere illa verba: nam textus Græcus potest eos sensus admittere, ut 3. in *τοῦτο τὸ ποτήριον τὸ αἷμα τοῦ κυρίου*; quod alij vertunt, quod autem est in hoc calice ipsum pretiosum sanguinem Domini. Alij vero, *In calice vero hoc pretiosum sanguinem Christi tui*. Sed cum verba admittant eas versiones, melius vertuntur in sensu magis apto, prout in antiqua versione habetur Veneriis excusa, anno 1528. apud Antonium de Fabio.

18. Confirmari potest eadem explicatio tertio ad hominem, quia si precibus illis subsequentibus conuersione fieri argueretur ex eo, quod proferantur post prolata verba Christi, *Hoc est corpus meum*, &c. eodem modo argui debet, non fieri conuersionem per ipsas preces; quia vt ex eorum verbis supra recitatis constat, postquam Sacerdos dixit, *Fac panem hunc pretiosum corpus Christi tui*: Diaconus petit, vt benedicat & calicem & Sacerdos prosequitur, *Qui autem in calice isto est pretiosum sanguinem Christi tui*: quibus

verbis videtur iam confecta consecratio vtriusque iuxta mentem Græcorum, & tamen postea petitur rursus Diaconus, vt benedicat vtrumque, & Sacerdos prosequitur, *Permutans Spiritu sancto tuo*, & Diaconus respondet, *Amen, Amen, Amen*. Aut ergo preces ex Christi institutione habent infallibilem efficaciam ad conuersionem faciendam, aut non. Si non habent, poterimus ergo dubitare, an facta fuerit consecratio post omnia illa verba prolata. Si vero eam habent, ergo frustra petitur rursus transmutatio vtriusque speciei, postquæ petit Sacerdos seorsim conuersionem panis in corpus, & vini in sanguinem, vel certe ex illa petitione non potest argui, conuersionem non esse prius factam: vnde illæ preces subsequentes non arguunt, conuersionem non fuisse factam per verba Christi prius à Sacerdote prolata.

Tertio confirmari potest sensus ille ex simili loquendi formula apud Marc. cap. 3. vbi enim nos legimus, *Et fecit, vt essent duodecim cum illo*: Sanctes Pagninus ex Græco vertit, *Et fecit eos duodecim, vt essent secum*: sensus autem est, *Fecit vt duodecim essent secum*. Sic etiam in præsentis sensus est; Fac, non vt panis sit corpus Christi, sed vt panis corpus Christi sit nobis in salutem, &c.

19. Tertio confirmatur. Marc. 3.

Eodem etiam modo explicari debent similia verba, quæ habentur in Missa composita per sanctum Marcum Euangelistam, & habetur in tom. Biblioth. Patrum in editione minus antiqua, vbi etiam post verba Christi: *hoc est corpus meum; hic est calix*, &c. habetur hæc oratio: *Emitte præterea super nos, & super panes & calices istos Spiritum sanctum tuum, vt eos sanctificet, & conseruet tam Deum quam omnipotens, & faciat panem quidem corpus (Populus: Amen.) calicem autem sanguinem noui Testamenti ipsius Domini, & Seruatoris, & summi Regis nostri Iesu Christi, vt fiat omnibus nobis, quæ ex iis participamus, in fidem, in sobrietatem, &c. Quæ verba habent eundem sensum, quem verba aliarum Liturgiarum, cum sint fere eadem, sed cum sensum clarius, ut vidimus, expressit Liturgia Æthiopum, in qua ad omnem æquiuocationem tollendam petitur: *vt mittas Spiritum sanctum super hunc panem, & hunc calicem, videlicet corpus, & sanguinem Domini.**

20. Eodem modo alia verba explicantur.

SECTIO II.

Soluntur aliquæ obiectiones contra præcedentem doctrinam.

R Estant aliquæ obiectiones soluendæ contra prædictam Liturgiarum interpretationem. Prima obicitur ex verbis Basilij in Liturgia, qui post verba Christi: *hoc est corpus meum; hic est sanguis*, &c. & ante formulam illam deprecatoriam suppositam, loquitur de pane, & vino propositis tanquam de non adhuc conuersis; vocat enim illa *antitypa* corporis, & sanguinis Christi. *Confidentes* (inquit) *appropinquamus sancto altari tuo, & proponentes antitypa sancti corporis, & sanguinis Christi, te obseruamus, & te poscimus, Sancte Sanctorum, beneplacita tua benignitate, vt veniat Spiritus sanctus tuus super nos, & super proposita munera*, &c. Supponit ergo, nondum esse conuersa in corpus & sanguinem Christi.

21. Prima obicitur. Basilij.

Confirmatur ex Damasceno lib. 4. de fide, cap. 14. vbi nomine *antitypi* à Basilio appellatum ait, non Damasceni corpus, & sanguinem Christi, sed panem, & vinum, ideoque nomen illud non usurpari à Basilio post, sed ante consecrationem. *Quod si nonnulli* (inquit) *panem, & vinum nominarunt antitypa corporis, & sanguinis Domini, sicut Deiser Basilij dixit, non post consecrationem, sed priusquam consecraretur ipsa oblatio, sic appellarunt*. Sentit ergo Damascenus, ante preces

22.

preces illas in Liturgia Basilij non esse factam consecrationem.

23. **Septima Synodus.** Accedit auctoritas septimæ Synodi generalis *Act. 6.* ubi in refutatione quadam definitionis Concilii publicè lecta; inter alia notanter asseritur, nunquam panem, & vinum post consecrationem dicta antitypa corporis, & sanguinis Christi, sed solum ante consecrationem. *Manifeste* (inquit) ostensum est, quod nullibi neque Dominus, neque Apostoli, vel Patres imaginem dixerunt incrementum sacrificium per Sacerdotem oblatum, sed ipsum corpus, & ipsum sanguinem. Attamen ante sanctificationis consecrationem quibusdam Patribus pie sane visum est antitypa nominare. Quorum de numero Eustabius est, &c. Basilii item, &c. Uno namque & eodem spiritu cum loquerentur, hic quidem exponens dictum illud in Proverbiis Salomonis: Edite meum panem, & bibite vinum, quod miscui vobis; hac ait: Per panem & vinum antitypa membrorum corporaliū Christi predicat. Ille vero ex eodem fonte hauriens, et omnes Sacerdotij mysta in precatōe Divina oblationis norunt, ad hunc fere modum ait: Confidentes tuo sacro altari appropinquamus, & proponentes antitypa sancti corporis, & sanguinis Christi tui, te precamur, & invocamus, & quod deinceps sequitur, mentem Patris manifestiorem reddit, quod antequam sanctificarentur, antitypa vocata sunt; post consecrationem autem corpus propriū, & sanguis Christi dicuntur, sunt, atque creduntur. Vbi videtur supponi, consecrationem non esse factam, quando illud nomen antitypa in Liturgia legitur, cum tamen id sit post Christi verba, & ante preces supradictas.

24. **Respondetur ad textum Basilij.** Ad testimonium, & textum Basilij facilis est responsio: antitypa non semper significare figuram inferiorem, & omnino extrinsecam, sed passim apud Patres ipsummet Sacramentum Eucharistiæ appellari antitypa, & imagines corporis, & sanguinis Christi. Origenes in cap. 15. Matthæi Panem consecratum vocat corpus symbolicum, & typicum, & dialogo 3. cont. Megethium Marcionistam in fine 2. part. sub titulo: de Christo homine vero ex Maria: Si, ut loquuntur (inquit) isti, carne destitutus erat, & ex sanguis, cuiusmodi carnis, cuius corporis, & qualis tandem sanguinis signa, & imagines, & panem, & poculum ministravit? Eusebius lib. 3. de demonstratione cap. 3. & lib. 8. demonstratione 1. in fine antitypum, & imaginem, & notam sui corporis appellat. Chrysostomus in Psalm. 22. appellat hoc Sacramentum similitudinem corporis, & sanguinis Domini. Theodoretus dialogo 2. symbola corporis, & sanguinis Domini. Tertullianus lib. 1. contra Marcionem cap. 14. & lib. 4. figuram & representationem corporis Christi. Ambrosius lib. 1. de officiis, cap. 48. & lib. de iis, qui initiantur cap. 8. & 11. Augustinus in Psalm. 3. Hieronymus lib. 2. contra Iovinianum; Gelasius lib. cont. Eutych. in fine, & alij, figuram, typum, imaginem, similitudinem corporis, & sanguinis Christi esse dicunt. Alij expresse antitypa. Clemens Romanus lib. 5. Constitut. cap. 14. Cyrillus Hierosolymitanus Catechesi 5. mystagogica. Nazianzenus in Orat. Fanebr. fororis Gorgoniæ, & alij, quos affert Petrus Arcudius loco supra citato cap. 34. quibus adde Auctorem vitæ S. Stephani iunioris, quæ habetur inter opera Damasceni; ubi etiam S. Stephanus dicitur Eucharistiam appellasse antitypa corporis, & sanguinis Christi; in disputatione cum Imperatore quatuor foliis ante finem. Potuit ergo Basiliius iuxta eum communissimum loquendi modum etiam post consecrationem Eucharistiam antitypa appellare.

25. **Dua rationes cur dicantur antitypa corporis.** Cur autem antitypa corporis, & sanguinis dicantur, quando sunt ipsummet corpus, & ipse sanguis, plures afferuntur rationes. Duæ sunt præcipuæ;

prima est, appellari antitypa ratione specierum panis, & vini, quæ symbola, & signa sensibilia sunt ad sacramentaliter significandum corpus, & sanguinem Christi. Ad quod videntur respicere verba Iacobi Apostoli in Liturgia: *Emite*, inquit, & Deum tuam bonam gratiam, & sanctifica animas nostras & corpora, &c. Et reuelans involucre agnatum, quæ symbolicè hoc sancto Sacrificio circumdantur, clare nobis ostende, &c. Et Dionysius de Eccles. Hierarch. cap. 3. Sed & (inquit) diuinitissimum, & sacrosanctum Sacramentum, quæ te circumdant symbolicè, operimentis agnatum reuelat, perspicue nobis fac appareas, &c.

Secunda ratio est, quia corpus Christi, prout speciebus celatum, & occultum, est symbolum sui ipsius passibilis in cruce, & in cena; sicut & sanguis sub speciebus vini significat ipsum sanguinem effusum in passione pro nobis; & denique significant idem corpus, & eundem sanguinem reuelata & manifesta specie in se ipso videndum in celo. Sic explicat Augustinus in Prosperi sententiis. Caro, inquit, carnis, & sanguis est sacramentum sanguinis. Carne, & sanguine utroque inuisibili; & spiritali significatur corpus Christi visibile, & palpabile, & plenum gratia, & diuina maiestate. Damascenus item lib. 4. de Fide, cap. 4. in fine: Antitypa vero (inquit) futurorum ea nominamus, non quod non sint vere corpus, & sanguis, sed quoniam nunc quidem per ipsa diuinitatis Christi sumus participes; tunc vero animo cernemus per solam visionem. S. Maximus Scholasticus Dionysij in cap. 3. de Eccles. Hierarch. notat, ubique appellari à Dionysio Symbolicum diuinum sacrificium, & sancta maiora symbola eorum, quæ factum sunt, & veriora. In eodem sensu Ambrosius dicto lib. 1. de officiis, cap. 48. dixit, hic offerri Christum in imagine, in celo in veritate. Et denique ipsi Græci in quodam Paschali hymno & tropario canunt: *Δὶς ἡμῖν ἐν τῷ μυστήριον οὗ καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς βασιλείας οὗ: hoc est, Præsta nobis, ut expressus, & latius, & non per typos tui participes efficiamur in die, quæ uetere caret, regni tui.*

Ad confirmationem ex Damasceno, aliqui censent, addita esse à maleuolis verba illa, quibus dicit à Basilio antitypa dicta esse ante consecrationem; quod multis coniecturis probat Arcudius ubi supra cap. 35. præsertim quia ipse Damascenus contra dicit sibi in eodem capite, in cuius fine docet, Eucharistiam appellari antitypum, scilicet futurorum, quomodo ergo dicere potuit, omnes, qui antitypa nominantur, id fecisse ante consecrationem? Quidquid de hoc sit, dici potest, Basilij verba potuisse bene à Damasceno intelligi dicta de pane, & vino, prout erat ante consecrationem: nam licet illa non nisi post consecrationem dicantur, refert tamen possunt ad panem, & vinum proposita prius in altari, ut consecrarentur. Verba prout communiter referuntur, hæc sunt: *Confidentes appropinquamus sancto altari tuo, & proponentes antitypa sancti corporis, & sanguinis Christi tui, te obsecramus, & te poscimus, &c.* Caterum in Liturgia, quæ habetur in Bibliotheca Patrum tom. 4. paulo aliter vertuntur illa verba hoc modo: *Cum fiducia iam accedimus, ut coningamus altare tuum sanctum, & qui proposuimus typum corporis, & sanguinis Christi tui, adoramus, ac supplices rogamus te, &c.* Quæ quidem versio videtur magis iuxta mentem Basilij, qui habet in Græco: *ὡς ἐστὶν τὸ ἀληθινόν*, Aoristus autem ille magis significat tempus præteritum. In quo sensu intelligi potuerunt à Damasceno verba illa, & refert ad tempus præteritum ante consecrationem: ideoque dicit, non vocari antitypa, postquam consecrata sunt; quia licet tunc vocentur antitypa, non tamē prout tunc sunt, sed prout fuerunt antea, quando proposita fuerunt in altari. In

In quo etiam sensu intelligi potest Auctor illius confutationis relata in septima Synodo: nam licet uterque deceptus fuerit in eo, quod putarent, nunquam post consecrationem appellari Eucharistiam antitypum à Patribus, cuius contrarium ex ipsis Patribus ostendimus: neuter tamen putavit, consecrationem fieri precibus illis, sed potius ante preces esse consecrata, & appellari antitypa de præterito pro tempore præcedente consecrationem: cui explicationi fundamentum dedit vis verbi, quo usus fuerat Basilii, ut vidimus.

28. Secundo obiici solet Cyrillus Hierosolymit. qui Catech. 5. mystagogica in eo sensu videtur intelligere preces illas sublequentes, ut per illas oblata consecrentur; sic enim ait: *Atque sic per eiusmodi hymnos nos ipsos sanctificantes Deum benignissimum oramus, ut super illa proposita sanctum Spiritum emittat, ut panem quidem faciat corpus Christi, vinum vero sanguinem Christi. Omnino enim, quod atigerit Spiritus sanctus, hoc sanctificatum est, & transmutatum.* In quibus verbis videtur omnino explicare illas preces, quæ dicuntur post verba Christi; quarum sensum velle videtur cum esse, ut Spiritus sanctus descendens transmutet panem, & vinum in corpus, & sanguinem Christi.

29. Petrus Arcudius loco supra citato, cap. 33. circa finem ingenue faterur, Cyrillum in ea tunc fuisse opinionem, quod precibus illis Eucharistia consecraretur, nimirum nondum orta quæstione de hoc puncto, verborum specie deceptum, cum iuuenis adhuc esset, quando Catecheses illas scripsit, teste Hieronymo, non mirum quod in eo lapsus fuerit. Confirmat hoc ipsum ex aliis eiusdem Cyrilli locis, qui Catechesi prima mystagogica: *Panis* (inquit) & *vinum Eucharistia ante sacram inuocationem adoranda Trinitatis panis erat, & vinum merum; peracta vero inuocatione, panis quidem fit corpus Christi, vinum autem sanguis Christi.* Et Catechesi 3. dicit, panem post inuocationem Spiritus sancti non esse amplius panem communem, sed corpus Christi.

30. Ego tamen non facile concedam aduersariis Cyrillum; nec video quid cogat ad fatendum, cum ibi loqui de precibus, quæ post Christi verba proferuntur. Nam ipse Arcudius fatetur, Cyrillum non explicare in illo loco Liturgiam Basilij, sed potius illam aliam Iacobi, cuius ordinem videtur seruare, & cum Hierosolymorum antistes esset, ea videtur usus fuisse. Sed re vera nec Iacobi Liturgia mihi videtur explicare: nam ut alia omittam, in illa, quam Cyrillus explicat, dicit Sacerdos: *Sursum corda; respondet populus, Habemus ad Dominum.* Deinde Sacerdos, *Gratias agamus Domino;* respondet populus, *Dignum & iustum est.* In Missa vero Iacobi non ita habetur, sed Sacerdos dicit, *Attollimus mentem, & corda;* ad quod non respondet populus, *Habemus ad Dominum;* sed, *Dignum, & iustum est.* Præterea in illa, quam Cyrillus explicat, tempore Communionis cantabatur, *Gustate, & videte, quod Christus est Dominus.* In Missa vero Iacobi paulo aliter, *Gustate, & videte, quod benignus est Dominus.* Credibilis ergo est aliam fuisse Liturgiam, quam Cyrillus explicuit, in qua quis scit, an preces illæ dicerentur proxime ante verba consecrationis? propterea Ecclesia Latina similem fere inuocationem tunc adhibet illis verbis: *Quam oblationem tu, Deus, in omnibus quasumus benedictam, adscriptam, ratam, rationabilem, acceptabilemque facere digneris, ut nobis corpus, & sanguis fiat dilectissimi Filij tui Domini nostri Iesu Christi.* Certe in Liturgia Marci immediate etiam ante verba consecrationis fit humilis deprecatio, & inuocatio Spiritus sancti his verbis; *Fac o Deus, ut plenum quoque*

fit hoc Sacrificium benedictione tua per aduentum sanctissimi Spiritus tui. Quia ipse Dominus, & Deus, & summus Rex noster Iesus Christus, nocte qua exadebat seipsum pro peccatis nostris, & mortem pro omnibus subiit carne, recumbens cum sanctis suis Discipulis, & Apostolis accepit panem in sanctas, & immaculatas, & inculpatas manus suas, &c. Et in ipsa etiam Iacobi Liturgia ante consecrationem inuocatur Spiritus sanctus, ut descendat super munera illis verbis: *Vicissim mitte nobis gratiam spiritus tui sanctissimi, o Deus; respice in nos, & ad nostrum hoc rationale obsequium intue, &c.* Et paulo post: *Fac, ut oblatio nostra grata, & acceptabilis sit per Spiritum sanctum sanctificata, in propitiationem peccatorum nostrorum, &c.* Poruit ergo fieri, ut in illa etiam Missa, qua Cyrillus utebatur, fieret similis deprecatio paulo ante verba consecrationis. Quo autem sensu Cyrillus dicat, inuocatione consecrari Eucharistiam, constat ex modo communi loquendi Patrum, qui formas omnes Sacramentorum appellare solent preces, & inuocationem Diuini numinis, eo quod implicitam ex Christi institutione habeant eiusmodi inuocationem.

Obiicitur etiam Dionysius de Eccles. Hierarch. cap. 3. ubi videtur ponere consecrationem post prolata verba Christi. Sic enim ait: *Inde diuinus Pontifex coram altari stans laudat sancta Diuinaque Iesu diuinissima nostri providentia, quæ diximus, opera; quæ pro salute generis nostri beneplacito sanctissimi Patris in Spiritu sancto, ut loquuntur Diuina scripta, perfecit. Postquam autem laudauit, & venerandam intellectualemque speculationem coram mentis oculis perspexit, ad symbolicam eorum consecrationem venit idque secundum traditionem Diuinam. Unde religiose simul, & ut Pontificem decet, post sacras Diuinorum operum laudes, de consecratione eorum, quæ ipsius dignitatem superat, se purgat, dum primo deuote ad eum clamat: Tu dixisti, hoc facite in meam commemorationem. Deinde cum rogauit, ut dignus fiat hac consecratione, & ad similitudinem Christi hac diuina perficiat, castæque distribuat, & y, qui Sacramenta participaturi sunt, digne sumant, consecrat diuinissima, & manifestat laudata per symbola sancta proposita. Ex quibus verbis colligi videtur, Dionysium existimasse, quod consecratio fiat post verba illa: *Hoc facite in meam commemorationem;* quæ tamen proferuntur post verba Saluatoris, ut constat ex Canone Missæ.*

Respondetur, verba illa: *hoc facite in meam commemorationem,* in Liturgia, qua Dionysius utebatur, dici solita ante verba consecrationis, & aliqui volunt, dicta fuisse à Sacerdote bis; primo, ad excusandum se, quod auderet tantum munus exsequi, quia nimirum Dominus id iussit: secundo, postea cum verbis consecrationis, ut nunc dicuntur. Quando ergo dicit Dionysius, consecrari Eucharistiam post illa verba: *Hoc facite, &c.* loquitur de prima prolotione illorum verborum, & excusatione Sacerdotis, post quam fiebat consecratio. Quod constat primo, quia Dionysius dicit, Sacerdotem consecrationem peragere secundum Diuinam traditionem: traditio autem Christi, ut constat ex Evangelio, & ex Paulo, non fuit de precibus, sed de verbis illis: *Hoc est corpus meum; hic est sanguis, &c.* ergo sentit Dionysius, fieri illis verbis.

Secundo, quia verba illa: *Hoc facite, &c.* nunc non dicuntur per modum excusationis, sed narratiue; ergo Dionysius non agit de verbis illis eo loco, & modo, quo nunc dicuntur, sed de iis dictis ante consecrationem ad excusationem, quod fiebat, dicendo: *Tu dixisti: hoc facite, &c.* quo pacto non dicuntur nunc, cum verbis consecrationis, sed in sensu diuerso.

G g

Tertio,

Tertio.

Tertio, quia nusquam in Liturgiis reperitur de facto inter illa verba; *hoc facite*, &c. & preces, quibus Græci dicunt fieri consecrationem, oratio aliqua, qua Sacerdos petit, ut ipse ad consecrandum, & alij ad communicandum dignè accedant, qualis ponitur à Dionysio in eo loco; ergo non loquitur de verbis: *hoc facite*, &c. pro ut cum aliis Christi verbis de facto dicuntur, sed pro ut dicebantur ante consecrationem ad exultationem, ut explicuimus; ac proinde ex illis Dionysij verbis nihil solidum contra nos colligi potest.

35. Denique hunc esse Dionysij sensum, colligitur ex ultimis eius verbis: *consecras divinissima, & manifestat laudata*; quæ duo, consecrare scilicet, & manifestare, pro eodem usurpat S. Maximus sapientissimus Dionysij expositior, qui illam manifestationem dicit fieri per verba illa prolata à Sacerdote: *hoc est corpus meum; hic est sanguis meus*, &c. quibus verbis declarantur symbola proposita, in aspectum profert, *hoc est*, (inquit Maximus) *declarat quæ laudantur; exempli gratia, hoc & hoc Christi esse, & hoc & hoc Christi. Insuper autem ostendit & Divina munera, quæ hac sequuntur: quod nimirum in remissionem peccatorum, & in vitam æternam, & quacumque talia mystica. Quæ omnia certum est, esse verba illa Christi, quibus consecratio fit; ergo iuxta Dionysium ea Christi verba dicebantur post illam præcedentem exculationem, & per illa fiebat Eucharistiæ consecratio.*

36. Obiicitur denique Basilii in iis, quæ tradit de Spiritu sancto, cap. 27. ubi videtur condistiguere verba Christi, quæ ex Evangelio habentur, à precibus, quibus consecratio fit. *Inuocationis* (inquit) *verba in ostensione panis Eucharistiæ, & poculi benedictionis; quæ Sanctorum nobis scripto reliquit? Non enim his contenti sumus, quorum Apostolus, aut Evangelium mentionem fecit, sed & ante, & post, alia dicimus, velut magnum robur ad mysterium habentia; quæ ex doctrina scripto non prodita nos accepimus.* Hic videtur Basilii ad consecrationem exigere alia verba præter illa Christi, quæ ex Evangelio habentur.

37. Respondetur Basilium ibi non loqui de solis illis precibus, de quibus est præsens controuersia, sed de toto Canone Missæ, qui non ex Evangelio, sed ex traditione Apostolica habetur. Loquitur enim de iis, quæ ante, & post Christi verba dicuntur: Græci autem non volunt ea, quæ præcedunt, deferuire ad consecrationem. Nec Basilii id dicit, sed omnia illa verba, quæ ex traditione ante, & post adiiciuntur, magnum robur habere, scilicet ad impetrandum, & præparandas mentes nostras ad decorem, & grauitatem Sacrificij, & actionis illius grauiissimæ: sicut & prologus, & epilogus habent in oratione magnum pondus; ideo enim Basilii appellat illa verba, quæ præcedunt & sequuntur *prolegomena*, & *epilegomena*: unde potius videtur obiter totam substantiam agnoscere in verbis intermediis, quæ ex Evangelio habemus. Et hæc sufficiant de hac controuersia.

SECTIO III.

Quæ verba sint essentialiter necessaria ad consecrationem corporis Christi.

38. Prima sententia est Scoti in 4. dist. 8. quæst. 2. §. de secundo dico. quem sequutus est Angelus verbo Eucharistiæ, num. 24. quæ docet, verba illa antecedentia Canonis: *Qui pridie quam pateretur*, &c. licet non sint pars formæ, esse tamen necessario requisita ad valorem formæ, quia illis non præmissis, non

significaretur sufficienter per verba subsequentia id, quod intenditur: nam illud pronomen, *Meum*, informæ, v.g. consecrationis hostiæ non referretur ad corpus Christi, sed ad corpus ipsius Sacerdotis loquentis; ergo ut constet, sermonem esse de corpore Christi, necesse est, quod per verba præcedentia id manifestetur. Et quidem hoc fundamentum non solum probat de illis verbis: *Qui pridie quam pateretur*, &c. sed etiam de antecedentibus illis: *Domini nostri Iesu Christi*; sine quibus nec etiam verba sequentia manifestarent, sermonem esse de corpore Christi. Non tamen probat de omnibus, & singulis verbis contentis in illa clausula, v.g. illis: *gratius agens sumpsit*, &c. sine illis enim maneret sensus integer, & constaret sermonem esse de corpore Christi.

Hæc sententia ab omnibus reicitur, quam aliqui impugnant exemplo aliorum sacramentorum, in quibus minister non permittit necessario aliqua verba, quibus ostendat, se loqui ut ministrum Dei; non enim dicit: *Ego loquens ut minister Dei te absoluo*, &c. ergo potest etiam in hoc sacramento loqui in persona Christi, licet non explicet in actu signato per verba præcedentia. Ita arguit Suarez in præfati disput. 59. sect. 1. in principio. Sed argumentum non est efficax; nam in aliis sacramentis, licet minister loquatur ut minister Christi, & Dei, voces tamen, quibus loquitur, significant immediate ipsum ministrum, v.g. in forma absolutionis illud, *Ego*, non referretur ad Deum, vel Christum, sed ad ipsum ministrum; quare eodem modo posset dicere: *Ego Ioannes te absoluo*; quia te vera ipse est, qui absoluit, licet auctoritate accepta à Deo, quod idem est in Baptismo, Confirmatione, & similibus. At vero in consecratione Eucharistiæ verba non referuntur villo modo ad personam Sacerdotis loquentis, sed ad Christum; quare in hoc sacramento videtur esse peculiaris necessitas explicandi hoc, eo quod verba illa, *Ego, Meum*, nihil aliud explicant, semper ex se videantur referri ad personam ipsam loquentem.

Primo ergo reicitur sententia illa ex modo loquendi Conciliorum, & Patrum, qui sæpe dicunt, hoc sacramentum confici verbis Christi, & non aliis: illa autem verba, *Qui pridie quam pateretur*, &c. non sunt verba Christi, sed Evangelistæ, ut constat, ergo non fit consecratio illis, sed solis verbis sequentibus; & per consequens illa non sunt necessaria: non enim possunt necessario requiri, nisi ad operandam consecrationem. Maior constat ex locis Patrum, quæ congerit Suarez disput. 68. sect. 3. Et quidem Ambrosius lib. 4. de sacramentis cap. 4. relatus in cap. *Panis est in altari*, de consecrat. dist. 2. quem pro se afferebat Scotus, clarius est contra ipsum, ut bene retorquet Vasquez in præfati disput. 198. num. 5. Ambrosius enim ibi, postquam dixit consecrationem fieri verbis Christi, id probat nam reliqua, inquit, quæ dicuntur, laus Deo deferunt, oratio præmittitur pro populo, pro Regibus, pro ceteris; ubi venit, ut conficiatur venerabile sacramentum, tam non suis sermonibus Sacerdos, sed vtrius sermonibus Christi: Ergo sermo Christi hoc conficit sacramentum. Et statim cap. 5. explicat singillatim quæ sint verba Sacerdotis, & quæ Christi; & relatis omnibus, incipiendi ab illis, *Fac nobis hanc oblationem*, usque ad verba consecrationis inclusiue, postea subiungit: *Omnia illa verba Eucharistiæ sunt usque ad, Accipite, siue corpus, siue sanguinem; inde verba sunt Christi, Accipite, & bibite ex hoc omnes*, &c. eodem modo loquitur August. siue Palchasi relatus in cap. *Primum August. sub figura*, de consecrat. dist. 2. *Credendum est, inquit, quod verbis Christi sacramenta conficiantur; enim enim potentia creantur prius, eius vique verbo ad melius procreantur.*